

Τέλος Χρόνου ή Απολεσθείσα Ευκαιρία;

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΑΓΓΕΛΟΥ
Οφθαλμίατρος - Χειρουργός,
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Ειδ. Γραμματέας Ε.Ε.Ι.Α.

Η αντίληψη του χώρου και του χρόνου, είναι πολύτιμη αίσθηση, που ξεχωρίζει τα έλλογα από τα άλογα όντα. Αυτή χωρίς αμφιβολία εμπεριέχεται σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους, ιδιαίτερα δε οφείλουν να την καλλιεργήσουν σε υψηλό βαθμό οι προτιθέμενοι να ασχοληθούν ενεργά με τα κοινά.

Αποφάσεις, κινήσεις, εντολές, συσκέψεις, έχουν όρια, περιθώρια, κατάλληλο χρόνο εφαρμογής «το δέον εν τω δέοντι και λέγειν και σιγάν και ποιείν» αναφέρει χαρακτηριστικά ο Περικλής στον «Επιτάφιο». Συγκεκριμένα, κανένας άλλος από τους πολιτικούς άνδρες του καιρού του, δεν είχε τη δύναμη να γνωρίζει από πριν τον τρόπο που προσιδιάζει για να αντιμετωπισθεί μια κατάσταση και να διακρίνει ποια είναι τα αναγκαία μέσα για να επανορθωθεί. Αυτή η ιδιότητα – πρόνοια – ήταν εκείνο που ο Θουκυδίδης θαύμαζε περισσότερο, θεωρώντας την ως την πιο ακριβή πολιτική αρετή. Μεταξύ των μεγάλων ανδρών του παρελθόντος ο Θεμιστοκλής τη διέθετε κατά τρόπο αυθόρμητο, σαν είδος φυσικού αισθητηρίου.

Η σπουδή της ανθρώπινης διαγωγής κατά το παρελθόν προσφέρει μια καλή ένδειξη για τον τρόπο δράσης και αντίδρασης των ανθρώπινων όντων. Το ίδιο συμβαίνει και με τη μελέτη των ιδιοτήτων, όπως η πρόνοια, η οποία μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο διδασκαλίας. Μετά τον Περικλή η Αθήνα, «είχε έλλειψη από ηγέτες, επειδή οι πολίτευτές της ήταν πολύ απορροφημένοι από τις προσωπικές τους φιλοδοξίες, τις αντιζηλίες τους και από τις προοπτικές δυνατότητας πλουτισμού», σημειώνει στην ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου ο πάντα επίκαιρος και ακριβής ιστορικός! Έτσι φθάνου-

με στους καιρούς μας, και εντοπίζουμε πρόσφατες περιόδους απραξίας, αδυναμίας, αβουλησίας, σε όλους σχεδόν του τομείς του δημοσίου βίου. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά, σημερινά.

Πλήρης αστοχία, ατολμία, παταγώδης αποτυχία ο επίλογος μιας ανεργάτιστης παράστασης χωρίς πρόλογο και κυρίως θέμα. Ο σκηνοθέτης ανήμπορος να συντονίσει τους ηθοποιούς, οι ηθοποιοί σε άχαρους ρόλους με λόγια εκτός κειμένου, άλλα αντ' άλλων κατεβάζει το έργο άρον άρον για να περιώσωσε ότι μπορεί. Μια άτακτη υποχώρηση ηγετών ενός λαού, χωρίς όραμα, χωρίς έμπνευση, χωρίς στόχο, χωρίς ταυτότητα, χωρίς ιδεολογία. Μια γερή δόση απογοήτευσης, με στοιχεία όμως ιστορικά που δεν ξενίζουν. Επαναλαμβανόμενες σκηνές, παιχνίδια διαδοχής, παρασκήνια, προπαγάνδα.

Μέσα στο φυσικό περιβάλλον μιας τέτοιας εξέλιξης, «ζούμε του καιρού την αλλαγή», κατά τον Παλαμά, αφήνοντας τα φαινόμενα να εξελιχθούν, παραμερίζοντας αυθόρμητες και αντανάκλαστικές αντιδράσεις, δίνοντας χρόνο στο χρόνο. Μια ευκαιρία ακόμη χάθηκε, πολύτιμος χρόνος σπαταλήθηκε.

Η Κυριακή τελείωσε, η Δευτέρα ξεκινάει, με τους ίδιους ανθρώπους με τα ίδια λάθη, με καινούργιες ελπίδες, με φρέσκες υποσχέσεις από όλους

για τους πολλούς, κάποιοι γνωρίζουν... Οι νικητές του χθες ηττημένοι του σήμερα σε μια περιδίνηση εναλλαγής θέσεων και συναισθημάτων για τους πολλούς, κάποιοι γνωρίζουν... Οι λόγιοι τελείωσαν οι φωνές έπαψαν, οι κομψές ύβρεις κόπασαν για τους πολλούς, κάποιοι γνωρίζουν... Οι πολίτες επέστρεψαν στα καθημερινά τους, η ζωή δείχνει και πάλι το πρόσωπό της σε όλους, όλοι γνωρίζουν! ■